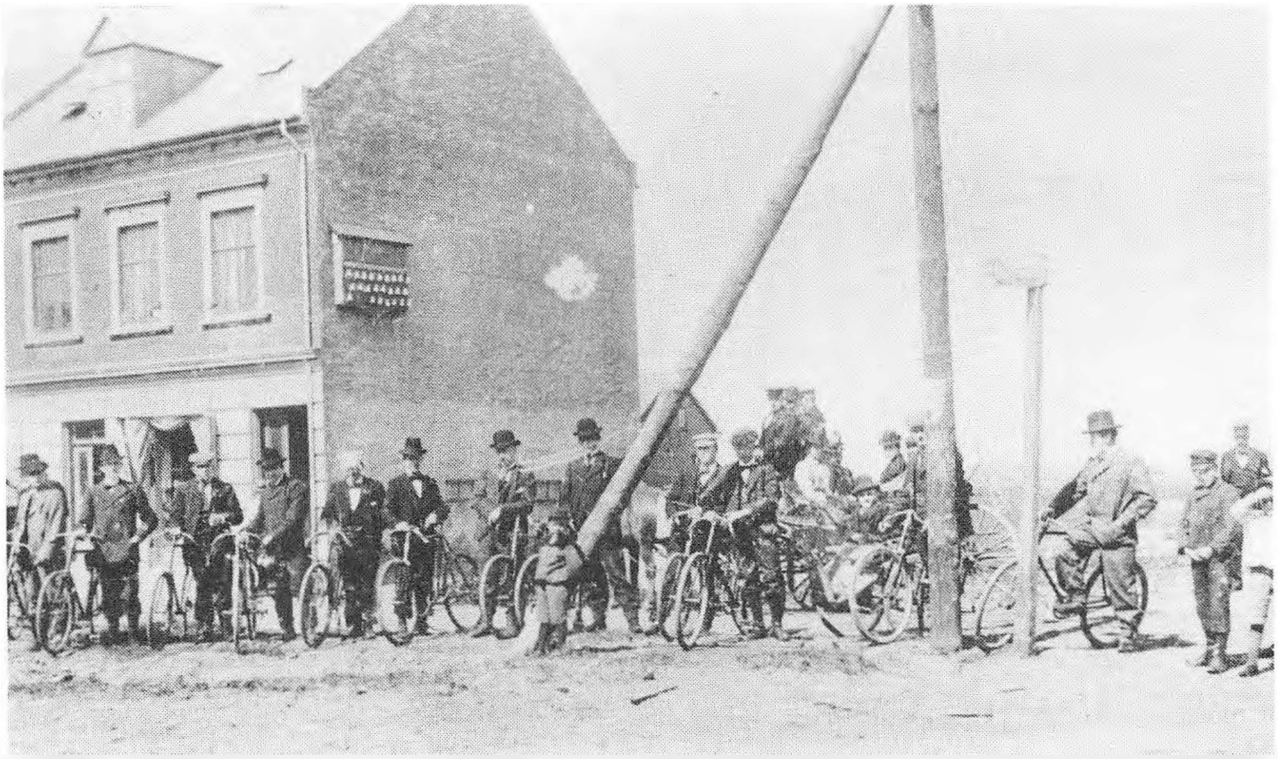
»Hallo« første gang for 100 år siden

Af Olaf Bak

Der skete store og skelsættende ting i de områder, gennem hvilke tværbanen fra Fredericia til vestkysten blev lagt og åbnet i 1874, og en af de nyskabelser, der fulgte i jernbanens kølvand, var telefonen.

I 1988 er det netop 100 år siden, man i f.eks. Bramming og Gørding kunne begynde at sige »hallo« i det forunderlige og nyetablerede remedie, telefonen.

Nu hedder selskabet som bekendt Jydsk Telefon, men i starten var navnet et andet, da hed det nemlig Sydjydsk Telefon Selskab, og en panteobligation fra selskabets oprettelse i 1888 fortæller mange interessante enkeltheder herom. Vestligste station under selskabet var Bramming, og så følger byerne øst på langs jernbanen: Gørding, Holsted, Brørup o.s.v. til Kolding.

Op mod århundredskiftet blev dette foto taget af en gruppe cyklister og i baggrunden det nuværende Nørregade 2 med telefoninstallationer på gavlenden. (Foto i Bramm. byhist. arkiv).

Selskabets hjemsted var Holsted. Med Johs. Lauridsen, Grønvang, Vejen, som formand var en af bestyrelsens første aktiviteter at optage et lån på 8000 kr. hos herredsfuldmægtig Clausen i Holsted, og det skulle tilbagebetales med 700 kr. om året. Hele nettet, der sad på ca. 2000 telefonpæle med alle dets »apparater, værker, inventarier og redskaber« tilhørte selskabet. Det hele er underskrevet og konfirmeret på behørig vis i Vejen den 3. febr. 1888.

Under Bramming central, der havde »station« hos gæstgiver C. Poulsen, Kikkenborg, var der fra start foruden gæstgiveren: købmand P. Schou, dyrlæge Slivsgård og møller Poulsen (de havde fælles nummer), proprietær Lund, proprietær Wichmann og købmand A. H. Schmidt.

Under Gørding central, der havde station hos tømmerhandler Laust Nielsen, var der foruden tømmerhandleren følgende abonnenter: Købmand L. Johnsen, sparekassebestyrer P. Bendixen og købmand Th. Thomsen (der havde fælles nr.), købmand F. Nielsen og klædefabrikant Kl. Sørensen (fælles nr.), klædefabrikant og møller J. P. Hansen og købmand P. J. N. Lund.

Få år efter start udvides nettet til Vong, idet telefonbogen fra 1896 siger, at da er købmand M. A. Madsen, Vong, med som abonnent her.

Ved omstillingsbordet på Bramming central få dage før automatiseringen i juli 1962 ses her forrest telefonistinde Grethe Lehmann, i midten bestyrerinde Ingrid Ulrich Jensen og bagest telefonistinde Ruth Bejer. Centralen var da i det nu nedrevne hus Storegade 34.
(Foto i Bramm. byhist. arkiv).

Foruden på Kikkenborg har Bramming central været placeret i Nørregade 2, Storegade 34 og nu sidst Viadukten-Mulvadvej, og af centralbestyrernavne kendes foruden C. Poulsen også C. Andersen, Augusta Møller Sørensen, Mathilde Hejse og fra 1944 til automatiseringen Ingrid Ulrich Jensen.

Af annalerne hos Jydsk Telefon, Århus, fremgår det, at Forenede Sydjydske Telefonselskaber pr. 1. jan. 1922 indgik i selskabet Jydsk Telefon.

Den skelsættende automatiseringsproces tog sin begyndelse i 1962, idet Bramming centrals automat-teknik toges i brug lørdag den 21. juli kl. 15.00 nævnte år, og f.eks. i Endrup forlod bestyrer Asta Bejder omstillingsbordet den 4. nov. 1965. Her blev centralen oprettet i 1917.

Ved Jydsk Telefons overtagelse af selskabet i 1922 havde Bramming central 154 og Gørding central 105 abonnenter, og til sammenligning kan anføres, at Bramming f.eks. i 1981 havde 2900 og Gørding 1200 abonnenter. Af centralbestyrere i Gørding har der foruden L. Nielsen været Chr. Christensen, Marie Christensen, Gerda S. Christensen, Anna Thomsen og Ruth Nørby til automatiseringen 2. dec. 1965.

I jan. 1980 åbnedes Jydsk Telefons nyetablerede telefonmesterkontor i lejede lokaler Plantagevej 23, Bramming, og var her til det nye telefonhus på ca. 800 kvm. med ca. 50 ansatte og dækkende et område med ca. 23.000 abonnenter på Grønningen 3, Bramming, toges i brug 1. jan. 1983.

Teleområde Bramming etableredes i sept. 1985, og de hidtidige områdecifre »05« indgik i abonnenternes telefonnumre pr. 2. sept. 1986.

Som et kuriosum kan det nævnes, at man har haft middagspause på Bramming central. Et avisudklip fortæller således d. 10. juli 1906, at »Telefoncentralen i Bramming er fra i dag også åben om middagen«. Fra sept. 1933 bliver der vagt på centralen også efter kl. 11 på søn- og helligdage - men så må hver abonnent til gengæld for denne service også punge ud med en daler.

Olaf Bak, f. i Bjerring 1922. Student Rønde Kursus 1949, filosofikum København 1950. Ansat ved dagbladet Vestkysten 1950-1981. Formand for Bramming byhistoriske arkiv.
Adr.: Sportsvej 7, Bramming.